

Suriyeli Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal İlişkilerinde Yaşadıkları Sorunlar Üzerine Bir Araştırma¹

A Study On The Social Challenges Faced By Syrian University Students

Mustafa Doğan Karacoşkun², Saliha Demirkaya³

Öz

Göç, insanlık tarihi boyunca en devingen üretim alanlarının kurucu unsurlarından biridir. Son zamanlarda yaşanan yoğun göç hareketleri Türkiye'deki gündelik yaşam pratiklerini etkileyecek şekilde kapsamlı ve güçlü olmuştur. Bu bağlamda, Türkler ile Suriyeliler arasında temas düzeyinin yüksek olduğu ve ilişkilerin geliştiği Kilis ilinde Suriyeli göçmen öğrencilerin edindiği deneyimlerin tespitinin önemli olduğu düşünülmektedir. Buna göre çalışmamızda, göçmen Suriyeli Üniversite öğrencilerinin Kilis'te karşılaşmış oldukları toplumsal sorunlardan biri olan ötekileştirilme deneyimleri konu edinilmektedir. Araştırmamızın temel sorusu ise ötekileştirici uygulamalar yerli halk ile Suriyeli göçmen üniversite öğrencilerinin ilişkilerini açıklamada bir etkiye sahip midir? Bu temel probleme ilişkin olarak çalışma, ötekileştirmeye yönelik pratiklere dair bilgi sağlamak ve Suriyeli göçmen öğrencilere tesirlerini tespit etmek açısından önemlidir. Buradan hareketle çalışmanın amacı ötekileştirici uygulamaların Suriyeli göçmen öğrencilere karşı gerçekleşip gerçekleşmediğini incelemek, günlük yaşamda ötekileştirmeden kaynaklı kabul ve reddetme davranışlarının açığa çıkıp çıkmadığını tespit etmektir. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada, fenomenolojik yaklaşım benimsenmiştir. Kilis 7 Aralık Üniversitesinde çeşitli fakültelerde öğrenim görmekte olan 29 öğrenci ile yarı yapılandırılmış formlar aracılığıyla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen verilerden hareketle Suriyeli öğrencilerin 3 tema altında ötekileştirilme pratiklerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Orta Doğu ve Göç Araştırmaları, Göçmen Algısı, Göçmen Suriyeli Üniversite Öğrencileri, Ötekileştirilme Deneyimi.

Abstract

Migration is one of the constitutive elements of the most dynamic fields of production throughout human history. Recently, intensive migration movements have been extensive and powerful enough to affect daily life practices in Turkey. In this context, it is considered important to identify the experiences of Syrian migrant students in Kilis province, where the level of contact between Turks and Syrians is high and relations between Turks and Syrians have developed. Accordingly, the study focuses on the marginalization experiences of Syrian immigrant university students in Kilis, which is one of the social problems they have encountered in Kilis. The aim of the study is to examine whether marginalizing practices take place against Syrian immigrant students and to determine whether acceptance and rejection behaviors arising from marginalization are revealed in daily life. The main problem of the study is as follows: Do marginalizing practices have an effect on explaining the relations between residents and Syrian immigrant university students? Regarding this basic problem, the study is important in terms of providing information about the practices of marginalization and identifying their effects on Syrian immigrant students. In this study, in which qualitative research method was used, a phenomenological approach was adopted. Interviews were conducted with 29 students studying in various faculties at Kilis 7 Aralık University through semi-structured forms. Based on the data obtained, it was concluded that Syrian students have marginalization practices under 3 themes.

Keywords: Middle East and Migration Studies, Perception of Migrants, Syrian Migrant University Students, Experience of Marginalization.

Araştırma Makalesi [Research Paper]

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı: Çalışmanın araştırma kısmı Kilis 7 Aralık Üniversitesi Etik Kurulu'nun 24.05.2022 tarih ve 2022/12 sayılı Kararı ile alınan izin doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.

Submitted: 17 / 07 / 2024

Accepted: 22 / 12 / 2024

¹Bu çalışma, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Orta Doğu ve Göç Araştırmaları Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans programında Prof. Dr. Mustafa Doğan KARACOŞKUN danışmanlığında yürütülen "Göçmen Suriyeli Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal İlişkilerinde Yaşadıkları Sorunlar (Kilis İli Örneği)" başlıklı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

² Prof. Dr., Kilis 7 Aralık Üniversitesi Rektörü, Kilis, Türkiye, mkaracoskun@kilis.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7413-340X>.

³Yüksek Lisans Öğrencisi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Kilis, Türkiye, salihadmky571@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0171-0795>.

Giriş

Evrensel bir olgu olarak göç, bir yerden bir yere taşınmak veya taşınmak zorunda bırakılmak olarak ifade edilebilir. Göç, tarihin her döneminde ekonomik problemler, baskı, savaş vb. nedenlerden dolayı karşılaşılabilen bir olgudur. Yakın tarihte karşılaşılan önemli göç olaylarından biri de Suriye iç savaşından kaynaklanan göç hareketidir. Suriye'de 2011 yılından beri süregelen iç karışıklıklar, Suriye halkının çok önemli bir kısmının komşu ülkelere göç etmelerine neden olmuştur. Suriyeli göçmenlerin en fazla göç ettiği ülkelerin başında yer alan Türkiye'de, kayıt altına alınmış geçici koruma statüsündeki Suriyeli göçmen sayısı 2 Mayıs 2024 tarihi itibarıyla toplam 3 milyon 115 bin 844 kişidir (GİGM, 2024). Dolayısıyla, Türkiye'de nüfusun %3,56'lık bir bölümünü geçici koruma statüsündeki Suriyeliler oluşturmaktadır.

Türkiye, geçmişten günümüze göç hareketleri ve bu durumun açığa çıkardığı çeşitli sorunlarla karşılaşmıştır. Türkiye açısından bakıldığında bu göç hareketlerinden en somut ve yakın örneği Suriye'deki iç savaştan dolayı kitlesel olarak ülkemize göç etmek zorunda kalan Suriyeli göçmenlerdir. Göçün ilk dönemlerinde görece kısa süreli bir göç hareketi olarak düşünülen Suriyeli göçü, savaşın uzaması ve kaosu devam etmesi ile birlikte seyir değiştirmiş ve Türkiye için önemli bir göç tecrübesini başlatmıştır. Ancak bu deneyim birçok sorunu da beraberinde getirmiştir. Bu noktada yaşanan başlıca sorunlar kültürel uyum sağlanabilmesi için gerek yerli halkın gerekse göçmenlerin daha önce deneyimlemedikleri, kendilerinden farklı geçmişe ve kültüre sahip olan toplumun farklılıklarıyla tanışma, bu farklılıklara uyum sağlama, bu farklılıklara göre yaşama ve bunlarla başa çıkmaya çalışma olarak ifade edilebilir. Göç edilen yeni ülkeye uyum sağlanırken o ülkenin kültür, dil ve sosyal yaşantı unsurlarının öğrenilmesiyle birlikte göçmen kabul eden ülkenin de göçmenlere yönelik toplumsal kabulü, onlara karşı tutumu vb. gibi etkenler önemli rol oynamaktadır (Topal ve Tauscher, 2020: 330-331). Bununla birlikte Türkiye tarihinde yer almış olan önceki göçler daha çok belirli bölgelerle sınırlı kalmış ve nispeten daha az olmuşken günümüzde Suriyeli göçmenlerin Türkiye'nin hemen her ilinde farklı sayılarda da olsa yaşadıkları gözlemlenmektedir. Ancak Türkiye'de il nüfusuna oranla baktığımızda en çok Suriyeli göçmen barındıran il olarak Kilis ayrı bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, Suriyeli göçmenlerin Kilis'teki toplam nüfusa oranına bakıldığında Kilis'te kayıt edilenlerin sayısı 70.465 kişi ve ilin genel nüfusu 155.179 kişidir. Bu nedenle de kayıtlı Suriyeli nüfusuyla il nüfusunun karşılaştırmalı yüzde dâhilindeki payı %31,23'e tekabül etmektedir (GİGM, 2024). Böylece Kilis, Suriyeli göçmenlerle yerli halkın gündelik etkileşimlerin en revaçta olduğu sınır bölgesi yerleşimlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Kilis'in, coğrafi ve dini açıdan yakınlığı ile yüz yıllardır aralarındaki akrabalık bağı açısından Suriyeli göçmenlerce tercih edildiği söylenebilir.

Kilisli için Suriyeli göçü ilk zamanlarda geçici olarak addedilmiş ve Suriyeli göçmenler misafir olarak görülmüştür. Ancak süreç ilerledikçe kalıcı oldukları anlayışının güçlenmesi ile birtakım gerilmeler ve endişeler meydana gelmiştir. Suriyeli göçmenlerin aradan geçen on üç yıllık süre sonrasında Türkiye'de kalıcı olacakları düşüncesinin güçlenmesi "biz" ile "öteki" arasındaki başlangıçta iyi olan ilişkilerin de değişmesine sebep olmaktadır. Zira misafirlikten yerleşikliğe dönüşen bu durum aynı zamanda öteki olanın yerli halk nezdinde birçok konuda ötekileştirici davranış ve söylemlerle karşılaşmalarına neden olabilmektedir. Polat ve Kaya'nın (2017: 38-48) yaptığı araştırmada da "misafirlik" bitimine kadar çeşitli hakların sağlanmasına "tolerans" tanındığı ancak vatandaşlık ve kalıcılık söz konusu edildiğinde olumsuz tutumların arttığı ortaya konulmuştur. Buna göre misafirlikten yerleşikliğe geçiş aynı zamanda göçmenlerin yerli halk tarafından da ötekileştirici söylem ve davranışlarla karşılaşmaları ihtimalini akla getirmektedir. Türkiye'ye göç etmiş olan Suriyelilerin yerli halkla etkileşimleri neticesinde yerli halkın tutumlarında meydana gelebilecek ötekileştirici pratikler yaygınlaşabilmektedir. Böylelikle uzunca zamandır etkin bir Suriyeli göçmen kitlesiyle karşılaşan Türkiye'nin Kilis ili özelinde göçmenlere dair inşa edilen tutumların somut söylemlere ve eylemlere yansıma biçimlerinin psiko-sosyal açıdan ele alınması önem arz etmektedir. Buna göre, Türkiye'de kültürel, sosyal, siyasal ve ekonomik manada derinlemesine etkiler uyandırmış olan kitlesel göçün ve misafirlikten yerleşikliğe dönüşen sürecin yerli halkta uyandırdığı etkilerin ortaya konulmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Bunun yanı sıra Türkiye'ye göç etmiş olan Suriyeli göçmenlerin büyük bir kısmının eğitim çağında olmaları eğitim alanındaki ihtiyaçların giderilmesi yönünde planlamaların yapılmasının gerektiğini de göstermektedir. Nitekim Suriye'deki olaylar dolayısıyla en fazla etki gören konuların başında eğitim yer almaktadır (Çelik, 2018: 60). Mülteciler Derneği'nin, 2022-2023 eğitim yılı Yükseköğretim Kurulu (YÖK) verilerine göre Türkiye'de üniversite okuyan yabancı uyruklu 301 bin 694 öğrenci vardır. Bunlar arasında Suriyeli öğrenci sayısının ise 58 bin 213 olduğu belirtilmektedir. Uluslararası öğrenci sayısındaki artış üniversitelerin kozmopolit bir hale gelmesine ve üniversitelerin yer aldığı kentlerde farklılıklarla birlikte yaşama kültürüne katkı sağlamaktadır. Fakat bu durum, ötekileştirme, ırkçılık, ayrımcılık vb. gibi konuları da önemli hale getirmiştir (Akkaya vd. 2018: 417). Bu açılardan bakıldığında uluslararası öğrenciler ve bu öğrencilerin yaşadığı sorunlar, sadece yükseköğretimin uluslararasılaşmasının dışında siyasal ve toplumsal değerler ile ilgilidir. Gerek eğitim alanındaki ihtiyaçların tespiti bağlamında gerekse Suriyeli öğrencilerin Türk arkadaşlarıyla kurdukları sosyal etkileşim neticesinde ortaya çıkan ötekileştirici uygulamaların tespiti açısından çalışmanın Kilis 7 Aralık Üniversitesinde eğitim gören Suriyeli öğrenciler üzerinden yürütülmesi araştırmamız açısından önem arz etmektedir. Göç konusunda özellikle son on yıllık zaman dilimi göz önünde bulundurulduğunda sadece daha iyi bir eğitim almak için gelen öğrenci kitlesinin olmadığı ülkelerinde bulunan savaş gibi durumlar nedeniyle

zorunlu bir şekilde göç etmelerinin de söz konusu olduğu ifade edilebilir (Karacoşkun ve Sağır, 2022: 218). Bu nedenle yabancı öğrencilerin uyum süreçlerinin incelenmesi önem taşımaktadır. Buna göre Suriyeli öğrencilerin deneyimleriyle, başlangıçtan farklı olarak nasıl karşılandıklarının araştırılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

İlgili literatür incelendiğinde Suriyeli göçmenler ile Türk vatandaşlarının ilişkileri çeşitli dinamikler çerçevesinde ele alınmıştır. Örneğin; Yaşar (2014), yapmış olduğu çalışmada Türk ve Suriyeli halkın ilk karşılaşmalarının belirli önyargıları içerdiğini ancak zamanla bu önyargıların kırıldığını tespit etmiştir. Çalışmasında kamuoyu bilgilendirmelerinin yetersiz olduğunu, ötekileştirme pratikleri yaşanmakla birlikte yerli halkın Suriyelileri tamamen dışlamadıklarını, bu ötekileştirmenin ırkçı olmadığı ve henüz tehlikeli bir karakter niteliği taşımadığını gözlemlemiştir. Arslan ve Akdeniz (2022: 395-417), Türkiye'deki Suriyeli öğrencilerin kültürleşme süreçlerinde cinsiyet ve sınıf düzeylerine göre asimilasyon, ayrışma, uyum (entegrasyon) ve ötekileşme (yabancılaşma) düzeyleri üzerine bir araştırma yürütmüşlerdir. Türkiye'de yaşayan Suriyelilerin kültürleşme süreçleri, eğitim hayatına yönelik sahip oldukları olanaklar ve Türkiye'de geçirdikleri eğitim süreçlerini değerlendirmişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre kadın mültecilerin ayrışma ve uyum (entegrasyon) düzeylerinin erkek mültecilere göre daha yüksek iken asimilasyon ve ötekileştirilme noktasında cinsiyet açısından önemli bir fark gözlemlenmemiştir. Ünal (2014: 65-89), yaptığı çalışmada Suriyelilerin konumunun yerel halktaki yansıma türlerine odaklanarak Türkiye'de insanların mülteci, göç ve göçmen meselelerine nasıl yaklaştığını, söz konusu olgunun toplumda oluşturduğu algıların ne boyutta olabileceğini irdelemeye çalışmıştır. Benzer şekilde Doğan'ın (2019) araştırmasında da Suriyeli sığınmacıların yerli halk tarafından sık sık dışlanmaya maruz kalabildikleri tespit edilmiştir. Doğan (2019), yabancı olanın bilinemez oluşu varsayımından hareketle yerli halkın yabancı olarak gördükleri Suriyelileri daha çok özne-bireysel deneyimler üzerinden yorumladıklarını ortaya koymuştur. Bir diğer çalışmada ise Apak (2015: 53-70), Kilis gibi sınır kentlerinden bir diğeri olan Mardin'de, Suriyeli göçmenlerin uyum durumlarını gözlemlemiştir. 132 Suriyeli göçmenle anket çalışması yürüterek yapmış olduğu çalışmada, göçmenlerin büyük çoğunluğunun uyum problemi yaşamadıklarını ve bunu sağlayan başlıca faktörlerin din, dil, etnik köken, akrabalık bağları ortak tarihi bağlar ve ortak kültürel özellikler dâhilinde Mardin'in çok kültürlü yapısının etken olduğunu ortaya koymuştur. Kara vd. (2016: 945-961), Çukurova Üniversitesi Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim görmekte olan 3. ve 4. Sınıf öğrencilerinin Suriyeli algılarını tespit etmek için yürüttükleri araştırmalarında, "Suriyeli mülteci ... gibidir, çünkü ..." cümlesinin doldurulması koşuluyla veri toplamışlardır. Yapmış oldukları araştırma sonucunda ise öğrencilerin Suriyelilerle ilgili olumsuz metaforlar geliştirdikleri belirtilirken bazılarının ise olumlu metaforlar geliştirdikleri tespit edilmiştir. Olumsuz metafor geliştiren öğrenciler, Suriyelileri yardıma muhtaç, kimsesi olmayan, zarar veren kişiler olarak görürlerken olumlu metafor geliştiren öğrenciler ise Suriyelileri yakın bir akraba, kardeş olarak görmüşlerdir. Hanpolat (2019) ise yapmış olduğu çalışmada sığınmacıların çoğunluğunun halkın kendilerine yönelik davranışları ile ilgili olumlu düşünceler taşıdıklarını gözlemlemiştir. Dışlandığını düşünen, olumsuz yaklaşımlardan rahatsız olanların oranının az olduğunu iki toplumun beraber yaşamaya karşılıklı rıza gösterdiğini ve sığınmacıların yerel halkla iyi komşuluk ilişkiler geliştirdiğini ifade etmiştir.

Bu araştırma Suriyeli üniversite öğrencilerinin algısıyla, Türklerin Suriyeli öğrencilerle ilişkilerinde ötekileştirici uygulamaların yer alıp almadığı problemden yola çıkılarak oluşturulmuştur. Bu çalışmada şu sorulara cevap aranmıştır: Günlük yaşantıda yerli halkın ötekileştirici söylem ve davranışlarının var mıdır, varsa da nasıl tezahür etmektedir ve bu söylem veya davranışlar Suriyeli öğrencilerde ne tür etkiler bırakmıştır?

Araştırmanın temel amacı, Suriyeli öğrenciler ile Türkler arasında yaşanabilecek olası sosyal problemlerin nasıl bir etkileşim açığı çıkardığı, toplumsal ilişkilerde nasıl bir etkiye sahip olduğunu açıklamak ve bu davranışların sebeplerini incelemektir. Buna göre araştırmanın amacı Suriyeli öğrencilere yönelik yerli halkın ötekileştirici pratiklerde bulunup bulunmadığını irdelemek, gerçekleşiyorsa bunun nasıl gerçekleştiğini ve Suriyeli öğrencileri ne düzeyde etkilediğini ortaya koymaktır.

1. Yöntem

1.1 Araştırma Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Ayrıca nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik yaklaşım (olgubilim) benimsenmiştir. Bir anlatı araştırması bir veya birkaç kişinin deneyimlerine ilişkin hikâyeleri rapor ederken, fenomenolojik çalışma birkaç kişinin bir fenomen veya kavramla ilgili yaşanmış deneyimlerinin ortak anlamını tanımlar (Creswell, 2018: 77). Fenomenolojik çalışmaların veri kaynakları araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan ve bu olguyu dışı vurup yansıtabilecek bireylerdir (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 77). Bu bakımdan gerçeğin bilhassa da sosyal alanda sürekli değiştiği, kişisel algıların karşılıklı etkileşim sonucunda ortaya çıktığı sosyal yapıları anlayabilmek adına aynı sosyal grubun birden fazla üyesinin bazı olgulara ilişkin algılarına ulaşmak ve buradan hareketle o grupta yer alan düşünce yahut da davranışın kültürel örüntüsüne dair söz söyleyebilme imkânı olabilecektir. Böylece araştırmacının,

hazırladığı araştırma sorularıyla uygulamış olduğu yöntemin uyumu hakkında hassasiyet göstermesi ve araştırma sonuçlarına sahadan ürettiği verileri gerekçe göstermesi de önem arz etmektedir (Güloğlu, 2021: 328). Bu açıdan fenomenolojik yaklaşım yöntemi araştırmamızı yansıtabilecek kapsamlı ve nitel bir yöntem olarak kullanılmıştır. Araştırma verilerinin güvenilirliği ve geçerliliği ise uzman görüşüne başvurularak sağlanmıştır.

1.2 Çalışma Grubu

Suriyelilerle yerli halkın etkileşimlerinin ve gündelik karşılaşmalarının oldukça yüksek olduğu Kilis'te eğitim gören Suriyeli üniversite öğrencileri, araştırmamın çalışma grubu olarak seçilmiştir. Buna göre araştırmamın çalışma grubunu Kilis 7 Aralık Üniversitesinde çeşitli fakültelerde öğrenim görmekte olan 29 Suriyeli öğrenci oluşturmaktadır.

Bu çalışmada nitel metodolojiye uygun olacak biçimde görüşülecek kişilerin seçiminde ya da çalışma grubu belirlenirken örnekleme tekniği olarak maksimum çeşitlilik kullanılmıştır. Buna göre hem araştırma evrenini temsil edecek nitelikte olabilmelerinden hareketle hem de zengin verilere ulaşabilmek amacıyla görüşmeciler seçilirken cinsiyet, yaş, sosyo-ekonomik durum, eğitim gördükleri birim vb. bakımından çeşitlilik sağlanmaya özen gösterilmiştir. Araştırma esnasında gerek araştırılmak istenen temalar gerekse tespit edilmek istenen konular netleşene kadar görüşmelere devam edilmiştir. Araştırma için seçilen çalışma grubu ise konuyu belli oranda temsil edeceği düşünülerek öğrenim görülen her birimden katılımcı seçilerek görüşme sağlanmıştır. Katılımcıların farklı eğitim birimlerinde öğrenim görmeleri, göçmene yönelik yaklaşımların çeşitlilik göstermesi ve zengin verilerin elde edilmesi amacıyla uyum göstermektedir. Böylelikle Fakülteler olarak 20 kişi, Yüksekokul olarak 6 kişi, Enstitüden 1 kişi ve Araştırma Merkezi TÖMER'den ise 2 kişi olmak üzere farklı birimlerde okuyan 17-32 yaş aralığında 18 kadın ve 11 erkek ile görüşülerek toplamda 29 Suriyeli üniversite öğrencisiyle saha çalışması tamamlanmıştır.

1.3 Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmada nitel metodolojiye uygun olarak fenomenolojik analiz yöntemi ile derinlemesine görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşmeler yüz yüze yapılmış olup katılımcıların belirlenen temalara yönelik düşünce, tutum ve tercihleri belirlenmeye çalışılmıştır. Görüştüğümüz katılımcılara önceden bilgi verilmiş, onay alınmasının akabinde ses kayıt cihazı kullanılarak görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Daha sonra görüşmecilerin ifade ettikleri şekilde herhangi bir müdahale yapılmaksızın görüşmeler deşifre edilmiştir. Elde edilen veriler katılımcıların doğrudan beyanı esas alınarak aktarılmıştır.

Araştırmada her katılımcı için belirli bir kod belirlenmiştir (K1, K2, K3...). Her katılımcı belirlenen kod, cinsiyet ve yaş şeklinde ifade edilmiştir. Görüşmelerin en uzun olanı 1 saat 57 dakika, en kısa olanı ise 28 dakika sürmüştür. Araştırmamıza katılmış olan tüm katılımcılarla yalnızca bir defa yüz yüze görüşme yapılarak veriler toplanmıştır. Görüşmelere 2022 Haziran ayı itibarıyla başlanmış ve 2022 Temmuz ayında sona ermiştir. Görüşmeler iki aya yakın bir periyodu kapsamıştır. Elde edilen veriler düzenli bir biçimde dijital ortama aktarılmış ve verilerin orijinalliğinin korunmasına dikkat edilmiştir. Bulgular analiz edilirken Maxqda-12 programı kullanılmıştır. Veri analizi ile bulgular kısmı oluşturulurken edinilen veriler ortak tema altında toparlanarak belirli kategoriler elde edilmiştir. Saha verileri çerçevesinde oluşturulan kategoriler kavramsal ve teorik araçlarla desteklenip yorumlanmıştır.

2. Bulgular ve Yorum

Bu çalışmada yerli halkın Suriyeli öğrenciler özelinde ötekileştirici pratiklerinin var olup olmadığı Kilis ili bağlamında analiz edilerek yorumlanmıştır. Yapılmış olan saha çalışmalarıyla Türklerin bölgedeki Suriyeli öğrencileri ne şekilde kabul veya ret ettikleri araştırılmıştır. Özellikle güvenlik, barınma, iş kaybetme ve kültürel yozlaşma kaygılarından dolayı başta gösterilen misafirperverliğin gün geçtikçe ötekileştirmeye dönüşme potansiyelinin ciddiye alınması gerektiği ve bunların her iki taraf için oluşturduğu olumsuzluklar ele alınmıştır. Sahadan elde etmiş olduğumuz veriler dâhilinde yerli halkın Suriyeli sığınmacılara dair imgeler, bakış açıları, sosyal dışlama, önyargı, kalıp yargı ve ötekileştirme süreçleri detaylı şekilde ifade edilmiştir. Böylece yerli halk ve Suriyeli öğrenciler arasındaki ilişkilerin boyutları ve bu ilişkilerdeki belli başlı problemler ortaya konulmuştur.

2.1. Türkiye ve Türklerle İlgili Görüşler

Suriyeli öğrencilerle yaptığımız görüşmeler kapsamında Suriyeli öğrencilerin Türkiye ve Türklere yönelik izlenimleri ele alınmıştır. Araştırmamız kapsamında elde edilen veriler belirli kategorilere ayrılırken en çok yığılma gösteren ifadeler temel alınmıştır. Böylece Suriyeli öğrencilerin Türkiye ve Türklere dair görüşleri çerçevesinde en çok ifade edilen izlenimler şu şekildedir: Türkiye'de yaşamının Suriyeli öğrenciler için ifade ettiği anlam (1), Suriyeli Öğrencilerin Türk Tasavvuru (2), Suriyeli öğrencilerin Türkiye'de yaşadıkları zorluklar (3), Suriyeli öğrencilere göre Türklerin "Suriyeli" algısı (4) ve Suriyeli öğrencilerin Türklerle kurdukları ilişkileri değerlendirmeleri (5) şeklindedir.

2.1.1. Türkiye’de Yaşam

Yabancıyla birlikte yaşama deneyimi bireylerin kendisine yabancı gördüğü, kendisinden farklı olan veya kendisiyle benzerlik göstermeyenle diyalog kurma noktasında bazı problemlere neden olabilmektedir. Çalışmanın bu bölümünde, Suriyeli öğrencilerin Türkiye’de geçirdikleri süreç göz önüne alınarak Türkiye’de yaşıyor olmanın kendileri için neye tekabül ettiğini ortaya koymak amaçlanmıştır. Elde ettiğimiz veriler neticesinde Suriyeli öğrencilerin ifadeleri en çoktan en aza doğru sıralanmıştır. Bu sıralama ise şu şekildedir: Türkiye’de yaşamaktan memnun olanlar, Türkiye’de yaşadığı için korku duyanlar, Türkiye’de haklarının kısıtlı olduğunu düşünenler, Suriye’deki sosyal statülerinin Türkiye’de düşmesinden muzdarip olanlar ve Türkiye’de kalmak istemeyenler. Katılımcıların ifadeleri ve ulaştığımız değerlendirmeler aşağıda yer almaktadır.

“Yani burada olduğum için, okumaya devam edebildiğim için, koruma altında olduğum için evet mutluyum aslında” (K1, Kadın, 22).

“Türkiye’de eğitim görüyoruz, okula gidiyoruz, en sevdiğim bölümü okuyorum. Türkiye’den yani şu an çok memnunum” (K2, Erkek, 25).

Göçmen öğrenciler göç etmiş oldukları toplumdaki bireylerle karşılaştıklarında farklı kültürel geçmişlere sahip oldukları için bir adaptasyon yakalamaya çalışmaktadırlar. Bu farklılıklar sosyal, ekonomik, dinsel veya dilsel değerler gibi göç edilen bölgede göçmen deneyimini belirleyen kültürel durumlar arasında yer almaktadır. Nitekim Kılınc ve Sağır (2021: 379) yapmış oldukları çalışmada Suriyeli göçmenlerle yerel halkın aynı dini paylaştıklarından dolayı güven duygusu oluştuğunu, her iki grup arasında gerek ön yargısal tutumların gerekse tehdit algısının oluşmasını engelleyici bir faktör olduğunu tespit etmişlerdir. Göçmen öğrencilerle yapmış olduğumuz görüşmeler sonucunda öğrencilerin eğitim olanaklarından faydalanabilmek, aileleriyle güven içerisinde yaşamak ve topluma alışma gibi etkenlerin memnuniyeti arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

“Ben Türkiye’ye ilk geldiğim zaman umut gördüm ama şimdi korku görüyorum” (K3, Erkek, 22).

Öğrencilerin ifadelerinde yer alan korku mefhumu esasında bir geri gönderilme korkusunu da içermektedir. Ülkelerindeki kargaşa ortamının sona ermemiş olması ve sürecin öngörülemez şekilde gitgide uzaması çeşitli endişelere de sebep olmaktadır.

“Acaba beni böyle tutup çekilecek mi, git diyecek mi? Böyle ben çok korkuyorum” (K4, Kadın, 22).

Umuttan korkuya evrilen bu duygu değişimi esasında Türkiye’de kalış süreçlerinin uzaması ve giderek istenmeme korkusunun artmasıyla da ilişkilidir.

“Biz yabancıyız, hakkımız çok değil. Aslında her insan hakkı var ama biz nasıl anlatacağım... Biz devletimiz olmadığı için yani hukukumuz sırada, hakkımız sıra var. Çünkü biz bu ülkede sahip değiliz. Bu ülkede göçmeniz. Bunun için yani hakkımız yok” (K5, Kadın, 24).

Savaş döneminde her Suriyelinin farklı birer travma öyküsü bulunmaktadır. Korku, çaresizlik, can güvenliği gibi duygu ve durumların yoğun bir şekilde yaşanması, onlar için “güvenli yaşam” alanı ihtiyacını kuvvetlendirmiştir. Bu durum onları, dünyadaki savaş nedeniyle göç etmemiş olan göçmen gruplarından da ayırmaktadır (Sağır, 2018: 234). Bununla birlikte göç edilen toplumlarda göçmenlere yönelik genellikle yalnız asgari düzeyde haklar tanınmakta; temel insan hakları da dâhil pek çok hak ve hizmetlere erişim bürokratik düzeyde aksaklıklara uğramaktadır. Göçmenler için en büyük risklerden biri de hak mahrumiyetidir. Bu ise başlı başına zorlu bir süreç olan göç sürecini daha da zorlaştırmakta ve göçmenin ev sahibi topluma uyum sağlamasının önünde ciddi bir engele dönüşmektedir (Tekgöz, 2020: 1). Denilebilir ki daha zor şartlardan uzaklaşarak daha güvenilir bir yeri mesken edinmeyi arzu etmekteyler yalnız bu defa da başkaca güvensiz koşulları kabul etmek durumunda kalmaktadırlar.

“Zengin de değildim ama yine de normal insanlardık, normal aile işte. Bunun için gelir durumumuz iyiden çok kötüye geçiş, dönüştü. En fazla işte, yeni fabrikada. Çünkü biz hiç çalışmadık önceden Suriye’de, zaten okuyorduk yani okullarda. Hiç çalışmadık, hiç deneyimimiz yoktu böyle fabrikada ya da yani bilmem ne. Ne bileyim yani çarşıda dükkânlarda hiç çalışmadık. Biz ailemiz tabii bunun için çok zorlandık bence” (K2, Erkek, 25).

Suriyeli öğrencilerin Türkiye’deki yaşayışa yönelik ifade ettikleri başkaca bir husus da Suriye’de iken nispeten orta düzeyde veya yüksek bir statüye sahip olmalarına karşın Türkiye’de daha düşük statüde bir yaşama mecbur kaldıkları ve alışık olmadıkları koşullarda yaşamlarını sürdürdükleridir. Suriye’deki statülerinin Türkiye’de düştüğü ve bununla baş etmenin onlar için oluşturduğu zorluklar katılımcılarca ifade edilen bir durumdur.

“Tabii insan daha kendi ülkende kendi vatanında daha mutlu oluyor. İnsan kendi odasında daha rahattır” (K6, Erkek, 20).

“Gerçekten biz şu an bugün yarından daha çok istiyoruz, ülkemize dönmek istiyoruz, vatanımıza dönmek istiyoruz” (K5, Kadın, 24).

“Bu ev kiralık, ev sahibi gibi olur mu yani. Mesela sen oturuyorsun, evin kiralık hissediyorsun ama aynı hissi ev sahibi olduğunda da hisseder misin? Ben burada rahat her şey tamam ama aynı benim evim değil yani” (K8, Erkek, 32).

Suriyelilerin göç etmek için Türkiye'yi tercih etme sebepleri arasında “yakın coğrafya olduğu için” ifadesi içerisinde geri dönüş umudu içermektedir. Türkiye’de yaşadığı tecrübelerinin ardından aynı düşüncenin sürdüğünü görmekteyiz. Bu durumun altında kimi zaman vatan hasretinin kimi zaman ise Türkiye’de karşılaştıkları bazı durumların belirleyici olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.1.2. Türk Tasavvuru

Suriyeli öğrencilerin Türk tasavvuru genel bağlamda en çok dile getirdikleri ifadelerden en aza doğru sıralama yapılmıştır. Buna göre, Türkleri önyargılı ve genelleme yapan kişiler olarak görenler, Türkleri milliyetçi ve ayrımcı olarak görenler, Türkler bizi sevmiyor ve kıskanıyor diyenler, Türkleri çıkarıcı ve kendisini üstün gören kişiler olarak tasavvur edenler ve Türkler bizden korkuyor ve bizleri bazen tehdit olarak görebiliyor diyen Suriyeli öğrenciler şeklinde ifadeler sıralanmıştır.

“İnsanlar burada önyargılı bize karşı” (K4, Kadın, 22).

“Önyargı. Hiç sevmiyorum. Suriyeliler olarak düşüncesi var. Yani Suriyeliler şöyledir falan” (K9, Kadın, 25).

Önyargı, kişinin grup aidiyetinden dolayı olumsuz bir değerlendirmeye maruz kaldığı tutumları kapsamaktadır. Önyargı, aşırı kategorizasyon, peşin hüküm içermesi yahut da mantıksızlık içermesi itibarıyla haksız bir değerlendirmedir (Gülüm, 2019: 1). Bu bakımdan önyargılı tutum, olumlu veya olumsuz olarak ele alınabilir.

“Yabancılar alt sınıf bakarlar. Milliyetçilik var. Tek bir millet istiyorlar. Fazla bir milliyetçilik var” (K10, Erkek, 23).

“Ama bazıları şey, Suriyeli olduğumuz için. Sadece ve sadece Suriyeli olduğumuz için. Suriyeliyim için, sadece sebep bu ‘Ben Suriyeliyim’ dediğin zaman böyle oluyor. Yani bunlar olmasa her şey güzel olacak” (K11, Kadın, 19).

“Şimdi ben dedim size, ben İmam Hatip’te birinci oldum benim arkadaşım ikinci oldu. Bunun sıkıntı çıktı ee diyor ki Sen Suriyeli ben Türk sen nasıl birinci olursun? Bu olay yani ben yaşadım” (K6, Erkek, 20).

“Bizi sevmiyorlar. Bizim hiçbir şeye başarmamız istemiyorlar. Bizim için istedikleri tek şey geri gitmemiz” (K4, Kadın, 22).

Suriyeli öğrenciler ile yapılan görüşmeler neticesinde Türklerle ilgili algılarında geri dönmelerinin istendiği ve bunun sebebinin Türkler tarafından sevilmemeleri düşüncesi olduğuna ulaşılmıştır. Ayrıca üniversitede eğitim görebilmeleri için harç ücreti ödeniyor olması göçmenleri maddi olarak zorlayan bir unsurdur. Harç ücretinin alınması kimi Suriyeli öğrenciler tarafından kıskançlık göstergesi olarak nitelendirilmektedir. Suriyeli öğrencilerin ifadeleriyle, zor koşullardan çıkmış olmalarına rağmen Türklerden daha büyük başarı gösterdiklerinde Türklerin kendilerini çekemediğini, kıskandığını ve kendilerini akademik olarak geçmemeleri gerektiğini düşündükleri, hep bir alt seviyede kalmalarını istedikleri için uygulanan bir durum olduğuna dair düşüncelerine rastlanmıştır.

“Yani bir insan kendini sırf mülteci olmadığı için diğerlerinden üstün görmemesi gerekiyor” (K12, Erkek, 23).

“Bazı Türkler ise böyle kendilerini çok üstün görüyorlar” (K13, Erkek, 29).

Katılımcılar, Türklerin göçmenlere yönelik böyle bir algı oluşturmalarının müsebbibi olarak sosyal medyaya yansıyan kimi olayların genelleştirilmesi ve tüm Suriyeli göçmenlerin aynı kefeyle konulduğu noktada serzenişte bulunmuşlardır.

“Hiç sormadık yani. Bence korkarlar, galiba Suriyeli olduğum için falan filan. Belki onlar hırsız, belki onlar bir tehdit olarak görebilirler yani” (K10, Erkek, 23).

“Yani çünkü her yerde ‘Suriyeliler şöyle, Suriyeliler böyle...’ Böyle şeyler duyuyorlar ve korkuyorlar. Yani onlar da haklı. Sonuçta bizi tanımıyorlar” (K13, Erkek, 29).

Medyada sıklıkla saldırı, hırsızlık, kapkaç, çatışma gibi haberlere konu olan göçmenler Türk toplumunda kimi zaman büyük tepkilere sebep olmaktadır. Yayılan ve genelleştirilen bu tür haberler panik duygusu ve tehdit algısının ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır (Erdoğan vd. 2017: 23). Önyargılar, kimi haberlerin medyada yer alması ve yayılmasıyla kalıcı bir hal almaktadır. Yayılan bu önyargı sonrasında göçmenlere yönelik stereotipleşme meydana gelmektedir.

2.1.3. Türkiye’de Yaşadıkları Zorluklar

Göç öncesinde, göç sürecinde ve göç sonrasında olmak üzere bütüncül şekilde olaya bakıldığında göçmen olmak çeşitli zorluklarla karşılaşmayı içermektedir. Savaşın acılarını yaşayan Suriyeliler hem ülkelerini hem de sahip oldukları geçmiş geride bırakarak göç etmek zorunda kalmış ve maddi-manevi zorluklarla mücadele etmişlerdir. Öğrencilerin sosyal hayata katılımlarının önündeki engellerden birisi de maddi kaygılar nedeniyle kendilerini dışarıdan soyutlamalarıdır. Bir diğer önemli konu ise öğrencilerin yaşadıkları şehirlerde sosyal alanlarda kendilerini ifade etmede veya kentsel alanlarda insanlarla iletişim kurma noktasında sorun yaşamalarıdır (Cam ve Aydın, 2021: 190). Üniversite yaşamının zorlukları Suriyeli öğrencilerde zihinsel, davranışsal ve duygusal sorunlara yol açabilmektedir. Geçmişteki travmatik deneyimler ve yeni olumsuz yaşam koşulları göçmenleri savunmasız hale getirebilir. Savaş, zorunlu göç, travmatik deneyimler ve üniversite yaşamlarındaki değişikliklere uyum sağlama, Suriyeli öğrencileri zihinsel strese karşı daha savunmasız hale getirebilmektedir (Kaya, 2021: 46). Pratik sorunların psikolojik sorunları da tetiklediği varsayımından hareketle (Kiselev etc. 2020) tüm bunların üzerine, dil engelleri, düşük akademik performans, kültürel farklılıklar ve sosyal destek eksikliği bu olumsuz etkileri daha da kötüleştirebilir. Göç ettikleri yerlerde yabancı bir dille karşılaşmaları, kültürel farklılıklar vb. yerli halkla kimi zaman iletişim kuramamalarına ve dolayısı ile uyum sorunlarına yol açabilmektedir. Türkiye’de, ilk zamanlarda ülkelerindeki savaştan dolayı zorunlu göç etmiş oldukları için Suriyeli göçmenler iyi karşılanmış ve misafirperverce ağırlanmışlardır. Ancak savaşın beklenenin aksine uzunca bir süre devam etmesi, zaman geçmesine rağmen Suriyelilerin kalıcı hale geldikleri hatta ülkelerine savaş bitse dahi dönmeyecekleri gibi düşüncelerin giderek kuvvetlenmesi davranışlarda da dönüşümlere neden olmuştur. Türkler, Suriyeli göçmenleri, ekonomik sıkıntıların, işsizliğin, artan ev fiyatlarının vs. müsebbibi olarak görmeye başlamıştır. Suriyeli üniversite öğrencileri ile gerçekleştirmiş olduğumuz görüşmeler sonucunda Türkiye’de göçmen bir öğrenci olarak yaşamış oldukları kimi zorluklar; belirli bir aidiyete sahip olamamaları, toplumsal uyum, harç karşılığı eğitim görmeleri, mezuniyet sonrasında çalışma hayatına girememe endişesi ve izin belgesi alarak seyahat edebilmeleri şeklindedir.

“Benim şahsen alışma durumum biraz zor oldu. Biraz hani kültürel farklılıklar olduğu için. Türklerle biraz, o alışma süreci biraz uzun sürdü” (K14, Kadın, 22).

Göç hareketi, göçmenleri etkilediği kadar göç alan toplumu da etkilemektedir. Bu nedenle göçmenlerin yerli halkla bağ kurma, yerli halkın da göçmenleri kabullenme durumları uyum sürecinde önemli birer etkidir. Uyum sürecini etkileyen en önemli husus, yerli halk ile kaynaşma ve yerli halk tarafından kabul görme düzeyidir. Yerli halk tarafından kabul göremeyen göçmenlerin, uyum sorunları yaşamaları ve bunun neticesinde aidiyet duygularının gelişmemesi kaçınılmaz olmuştur (Hanpolat, 2017: 58). Savaşın yıkıcı etkilerini bizzat deneyimleyen, evlerini, yurtlarını, kurulu düzenlerini ve dahi sevdiklerini bu savaşta yitiren göçmenler, öncelikli olarak hayatta kalabilmek ve sonrasında ilk fırsatta evlerine dönmek üzere zorunlu olarak yurtlarını terk etmişlerdir. Savaşın ve göçün sonucunda yaşanan tüm bu zorluklar bir yana uyum problemleriyle de baş etmek mecburiyetinde olmaları göçmen öğrencileri ayrı bir zorlukla karşı karşıya getirmiştir.

“Mesela ben ablamlara İzmir’e gitmek istiyorum yani yasak, izin vermezler. E nasıl yani ben yabancı hissetmeyeyim ki?” (K15, Kadın, 17).

“Yani her şey sıkıntı. Kamptan izin alıp dışarı çıkmak gerekiyor, bir seyahat yapacağımız zaman izin almak gerekiyor, yani her şeyi izin, her şeyi sıkıntı, sürekli böyle” (K4, Kadın, 22).

Katılımcılarımızla yapmış olduğumuz görüşmeler neticesinde gerek kamptan çıkmaları halinde gerekse bir şehirden başka bir şehre gidebilmeleri için yol izni almaları gerekmesi başka bir zorluk olarak dile getirilmiştir.

“İş bulmak sıkıntımız vardı, başka eğitim ile ilgili, kabul sınavı olmadan kabul edilmiyor, bu son zamanlardan paraya ihtiyacımız kaldı, yani para ödemedi üniversiteye giremiyoruz” (K16, Erkek, 26).

“Yok, sadece çalışmak için. Biz hani üniversiteden mezun olduktan sonra burada devletle çalışma oluyor, biz çalışmıyoruz. Ne yapacağımızı bile bilmiyoruz o yüzden” (K17, Erkek, 21).

Mezun olsalar dahi vatandaşlık statüleri olmadığı için iş bulma sıkıntısının açığa çıkacak olması katılımcılar için hem bir zorluk hem de geleceklerine dair belirsizliğe sebep olan unsurlar arasındadır.

“Yani kimliğimiz bile yok. Diyeceğim bizim geçerli bir kimliğimiz yok, bizim geçerli bir diplomamız yok. 90 ile başlayan bir kimlik nasıldır? Size burada olmadığınızı gösteriyor. Başka bir yerde bu kimlik geçerli değil sadece burada geçerli. Normal bir Suriyeli kimliğim olsaydı belki daha çok yararlı olurdu. Başka yerden alınabilirdi ama 90 ile başlayan bir kimlik herhangi bir faydası yok” (K1, Kadın, 22).

Giddens’a (2013: 403-404) göre insanları toplumsal ilişkilerden dışlayabilmenin birçok yolu vardır. Bunlar, toplumsal ilişkilerden dışlama, toplumsal ilişki kurabileceği alanı daraltma, ihtiyaç zamanlarında pratik ve duygusal desteğin verilmemesi ve devlet hizmetlerinden yoksunluk şeklindedir. Her ne kadar ulusal kimlik, yatay bir düzlem olarak tasavvur

edilse ve eşitsizlikler yokmuş gibi kurgulansa da her ulusal kimliğin içerisinde derin eşitsizlikler mevcuttur (Doğanoğlu, 2022: 316-325). Belirsiz kimlik olarak değerlendirebileceğimiz bu duruma dair Karacoşkun ve Sağır (2022: 221-222) yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin, kendilerini artık birinci kimliklerine ait hissetmediklerini ve bununla birlikte yeni kimliği benimsemiş olsalar bile son zamanlarda bu durumun tersine döndüğünü ve hiçbir kimliğe ait olamama durumunu yaşadıklarını ortaya koymuşlardır. Göçmenlerin, göç ettikleri bölgede yer alan meskûn hâkim kimlikle karşılaşmaları halinde kendi kimlikleriyle kurdukları ilişkinin bir değişim yaşaması ve ikincil konuma düşmekten kaynaklı kurdukları ilişkide muktedir öznenin algısal şemalarının belirleyiciliği gibi bir sosyolojik gerçeklik gelişebilmektedir. Katılımcı K1'in ifadesiyle 90 ile başlayan bir kimlik esasında kısıtlı haklara sahip olduklarının kod numarası olarak değerlendirilmektedir.

2.1.4. Türklerin "Suriyeli" Algısı

Göçmen öğrenciler kendi ülkelerinden ayrıldıktan sonra bazı sorunlarla karşılaşabilmekte ve göç ettikleri ülkede pek çok problemin sorumlusu olarak işaret edilebilmektedirler (Man, 2016). Bu çerçevede Suriyeli öğrencilere karşı olumsuz algıların oluşturulması, üretilmesi, genellemelerin yapılması ve bunların yayılmasına katkıda bulunan farklı medya temsilleri bulunmaktadır. Gerçekleştirdiğimiz bu araştırma sonucunda karşılaştığımız önyargılı ifadelerle Suriyeli öğrencilerin bu algılar çerçevesinde kendileriyle ilgili oluşturulduğunu düşündükleri algılamalar beş tema altında değerlendirilmiştir. Bunlar, Suriyelilerin misafir olarak algılanması, Suriyelilerin yabancı olarak algılanması, Suriyeliler devletten para alıyor ve üniversitelere sınavsız şekilde yerleştiriliyor algısı, Suriyeliler düşük zekâlı ve haindir algısı, Suriyeliler alt sınıf ve geri kalmış algısı şeklindedir.

"Biz sizden para alıyoruz, evet maaş alıyoruz, çalışmıyoruz, nargile içiyoruz, vallahi evet tüm Türk sıkıntılarının sebebi Suriyeli. Yani sadece diyor mesela Türk insanı 'Suriyeli tamam sadece para alıyor bizden, ülkemizden'" (K8, Erkek, 32).

"Yani Arap olunca sanki böyle, insan böyle eski kafalı, yani gelişmemiş, böyle giyimi ve işte konuşması, düşünmesi böyle bedeviler gibi veya çok eski insanlar gibi, yani gelişmemiş insanlar olarak algılıyorlar bizi. Gerçekten böyle" (K18, Kadın, 24).

Kendini üst pozisyonda görmenin paralel olduğu algı, karşı tarafın kendilerinden zıt özellikler taşıdığına inanılan algıdır. Örneğin, biz üstün olan olduğumuza göre öteki daha alt sınıfta kalandır vb. şeklinde (Kalın, 2021: 574-575). Bunun tezahürleri olan bu tür algılar biz ile ötekinin oluşumunda büyük önem teşkil etmektedir.

"Sanki böyle geri zekâlı ve eski insanlar, eski kafalı böyle işte 'Arapların' diyorlar. Suriyeli olduğunu öğrenince bir değişiyor insan. Yani bir böyle farklı bakmaya başlıyor, farklı böyle sorular sormaya başlıyor. 'Sen anlamazsın' gibi şeyler yapmaya başlıyor" (K18, Kadın, 24).

"Yani sen ya da siz burada ne yapıyorsunuz, Suriye'ye gidin, savaş orada var, siz ülkenizi terk edip buraya gelmişsiniz, siz korkaksınız, neden burada okuyorsunuz böyle şeyler yani" (K3, Erkek, 22).

Türkiye'de mülteci, yabancı göçmen ve uluslararası göç gibi sorunların genellikle "Türk misafirperverliği"yle ya da "konukseverliği"yle açıklanagelmektedir. Bu algının artık meselenin ortaya çıkardığı veya çıkaracağı sorunların gündelik yaşam pratiklerini daha çok etkiler hale geldiğini, zaman zaman küçük ve orta ölçekli krizlere ve çatışmalara evrildiğini ve dolayısıyla sorunların çözümünün misafirperverlik/konukseverlik yaklaşımının çok ötesine geçtiğini söylemek yanlış olmayacaktır (Ünal, 2014:83). Misafirlik olarak değerlendirilemeyecek ölçüde zaman geçmiş ve bu süreçten hareketle kalıcı oldukları kanıksanmıştır. Misafirliğin geçici bir durumu ifade etmesine karşılık kalıcı olmanın bazı olanaklara ortak olunacağı gerçeği endişelere sebep olmuştur.

"10 yıldır 11 yıldır burada hala misafir diyorlar onlara yani. 11 yıl olmuş bu nasıl misafir yani" (K19, Erkek, 21).

Suriyeli öğrenciler başlarda misafir olarak görülmüş olsa da, Türkiye'de geçirdikleri süre göz önüne alındığında söz konusu misafirlik durumunun sosyal realiteleri açıklamakta eksik kaldığı görülmektedir. Bu sebeple göçmen-yerli halk perspektifinde bazı sorun ve çatışma alanları çoğalma tehlikesi taşımaktadır. Dünyanın neresinde olursa olsun misafirliğin kısa sürmesi gerektiği kanısı hâkimdir; ne zaman ki misafirler kalıcı olmaya başladıklarında onlara karşı duygu ve düşünceler de ekseriyetle tersine dönmeye açık hale gelmektedir.

"Yani illaki hani istediğin kadar buraya alış, aynı olmaya çalış, illaki bir yalnızlık, bir yabancılık çekiyorsun. Yani bazı yerlerde kim olduğunuz ve ne olduğunuz ortaya çıkıyor. Ya hani ben orada doğdum, öyle öğrendim" (K14, Kadın, 22).

Yabancı görme ve yabancı olarak görülmeye iki taraf için de problemleri bir ilişkiye ve toplumsal bütünleşmeye engel bir duruma sebep olmakla birlikte ötekileşmeyi ve ötekileştirilmeyi tetikleyen bir durumdur.

2.1.5 Türklerle Kurulan İlişkiler

Komşu, sınıf arkadaşı, iş arkadaşı veya alışveriş yaptıkları ve ilişki ile temasın bu düzeyde yoğun olduğu, uzun yıllar teşkil eden bir birlikte yaşama tecrübesi edinilmiştir. Ancak halen bütünüyle kaynaşma gerçekleşmemiş, iki taraf da birbirlerine karşı temkinli ve mesafeli davranmış, kendi halkalarını kurmuş ve karşılıklı bariyer çekmişlerdir.

“Biz biliyorduk yani sevmiyor bizi. Bizim burada istemiyor, bize yardımcı olmak istemiyor. Biz de o yüzden onunla hiç konuşmadım. Çünkü bizim burada zaten akrabalarımız vardı. Onlar bize yardımcı oluyordu. Akrabalarımızla kendi aramızda dayanışma oldu” (K20, Kadın, 19).

“Bize dışladılar için. Biz de kendi grubumuzu yani halkalarımızı kuruyoruz. Sadece Suriyeli olarak” (K16, Erkek, 26).

“Çünkü sınıfta şöyle bir gruplaşma var: Türkler ve Araplar. Suriyelilerle işte bizim şu anda yaptığımız gibi mesela bir grup. Ortak grubu derler, oturuyoruz mesela” (K14, Kadın, 22).

Kendi grubuna kapanma, Türklerin ise Türkler ile Suriyelilerin ise Suriyeliler ile kutuplaşması/gruplaşması, karşılıklı etkileşim kurmaya ve birbirini tanımaya engel bir durumdur.

“Biz Türkiye’de yaklaşık 8 senedir ikamet ediyoruz. Yani sınıfta birkaç kişi var aslında. Yani onlar da sadece, selam, merhaba, güle güle, günaydın...” (K21, Kadın, 22).

“Biz sadece evde kaldık ve hiç çıkmadık. (...) Küçükken ilk geldiğimde hiç sohbet etmedik. Yani ben arkadaş olmak istiyordum ama onlar hiç olmuyor. Evet, müsaade etmiyorlar zaten. Onlar (bunun) için sadece evde kaldık” (K22, Kadın, 18).

Kilis’te Suriyeli göçmenlerin gerek kendi kimliklerini gerekse kültürel çeşitliliğini kamusal alana açması daha kolay olmuştur. Bunun nedeni ise yaşanan karşılaşmanın eşit sayıda iki grup arasında gerçekleşmesidir. Kilis’te tek taraflı etkilenmemiş olup iki taraf da birbirini nispeten benzer oranlarda etkilemiştir. Bakıldığı zaman gündelik hayatın içinde hızlı bir biçimde fark edilen kültürel çeşitlilik, Kilis’te yeni tatların, eğlencelerin, renklerin, seslerin gelmesiyle harmanlanmıştır. Durağan ve değişmez görünen taşra, göçün etkisiyle bir anda canlılık kazanmış, çarşı ve meydanlar geç saatlere kadar açık kalmaya başlamıştır. Bu kalabalık ve beklenmedik hareketlilik, şehre ekonomik canlılık da kazandırarak kültürel çeşitliliği toplumun gözünde olumlu hâle getirmiştir (Efe vd.2022: 91). Diğer tarafta ise aradan geçmiş ve birlikte yaşamın tecrübe edildiği onca yıla karşılık Suriyelilerin Türklerle kurdukları ilişkiler bağlamında Suriyelilerde oluşan ön yargı bariyeri ve kurulan mesafe söz konusudur. Birlikte aynı ülkede, aynı şehirde, aynı sokakta, aynı binada yaşanmasına, aynı okulda eğitim görülmesine ve bu süreçteki onca fırsata karşın halen selamlaşma ilişkisinden öteye gidilemeyen ve samimi ilişkilerin çoğu zaman kurulamadığı gözlemlenmektedir.

2.2. Ötekileştirilme Deneyimleri

Çalışmamızın bu kısmında Suriyeli öğrencilerin Türkiye’deki ötekileştirilme deneyimleri ele alınmıştır. Elde edilen verilerden hareketle 4 kategori gözlenmiştir. Bu kategoriler: Suriyeli öğrencilere göre Türkiye’de ötekileştirilmelerinin sebebi, Suriyeli öğrencilerin karşılaşmış oldukları ötekileştirilme biçimleri, ötekileştirilmeye karşılık Suriyelilerin verdiği tepkiler ve ötekileştirilme sonrasında hissedilen duygular.

2.2.1. Ötekileştirilmenin Sebepleri

Suriyeli öğrenciler ile yaptığımız görüşmelerden elde edilen veriler kapsamında ötekileştirilmelerine sebep olarak gördükleri üç temel faktörün etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sebepler ise medyada yayılan haberler, siyasi propagandadaki söylemler ve ekonominin bozulması şeklinde sıralanmıştır.

“Bazen biri hırsızlık yaptı. Suriyeli biri televizyonda çıktı. ‘Suriyeli’ diye herkes gördü. Herkes yani bütün Suriyeliler onların gözünde hırsız” (K23, Kadın, 19).

“Siyasetle ilgili bir şey yani. Yani siyasi partilerden dolayı böyle bize karşı düşünüyorlar, yani insanları yönlendiriyorlar bize karşı. (...) Yani baştan böyle değildi, daha iyiydi, sonrasında böyle değişti ve bunda siyasi grupların etkisi var” (K16, Erkek, 26).

“Yani şu an size (sizin) için (de) bize (bizim) için (de) öyle oldu. Yani ekonomi hem de şey insanlar yani. Ağır misafirler olduk için bazı karşı taraftan yani iyi davranmak az oldu yani ‘İyi davranmak yeter’ diyorlar. ‘Yani biz (bizim) de halimiz kalmadı. Devletimiz için, hayatımız için yeter’. Haklılar ama biz de nereye gideceğiz, bilmiyoruz” (K5, Kadın, 24).

Medya ortamında dolaşıma giren “ötekileştirme”, medya ortamının yapısı nedeniyle kısa zamanda farklı kesimlere ulaşabilmektedir. Medya kullanıcısının sürece dâhil olması ve üretime katılmasıyla birlikte diğer kullanıcılar bu

söylemlere çeşitli yorumlar yazarak destek verebilmekte veya bunları yeniden dolaşıma sokarak söylemin etkisinin kartopu gibi büyümesine neden olabilmektedir. Son dönemlerde bazı partilerin yürütmüş oldukları siyasi propagandaların içeriğinde Suriyeli göçmenlere yönelik söylemlerin bulunması ötekileştirilmeyi tetikleyici bir unsur olarak katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Örneğin, Suriyeli göçmenlerin ülkede yük olduklarına dair bir söylemin varlığı olumsuz düşüncelerin açığa çıkmasına neden olabilecek unsurlardan biridir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerin vatandaşları kendi ülkelerine gelen göçmenlere daha çok ekonomik sebeplerden dolayı olumsuz bir tavırla yaklaşmaktadır. Suriyeli göçmenlere göre Türkler, Suriyelilerin Türkiye’de iş bulma noktasında işsizliğe ve rekabete neden olduklarını ve ekonomik yük oluşturduklarını düşünmektedirler.

2.2.2. Ötekileştirilme Biçimleri

Göç alan diğer ülkelerde de olduğu gibi azınlık kültürle yerli kültürün bir araya gelmesi veya azınlık kültürün kabul görmesi her zaman kolay olmayacaktır. Ancak bu bağlamda, mutlak olarak Suriyeliler iyidir veya Suriyeliler kötüdür gibi keskin ayrımların olduğu söylenemez. Suriyelilerle ilgili toplumsal algı daha çok ele alındıkları bağlama göre şekillenmektedir. Bir Suriyeli savaştan kaçarak Türkiye’ye sığındığında “mazlum”, yardıma muhtaç olduğunda “gariban” şehre geldiğinde “misafir”, kendi kültürüyle farklılaştığı zaman “yabancı”, menfaat çatışması yaşandığında “rakip” olabilmektedir (Ülker ve Efe, 2021: 280). Araştırmada elde edilen veriler de benzer çeşitlilik göstermektedir. Böylelikle sen Suriyelisin tanımlamasının yapılması, Suriyelilere ev ve iş verilmemesi ve verildiğinde de kötü muamelede bulunulması, Suriyelilerin istenmeyen kesim ve günah keçisi olarak görülmesi, sosyal mesafenin olması gibi farklı deneyimlere ulaşılmıştır.

“Mesela ben bir soru cevaplayayım o bana ne söyledi ‘Sen Suriyelisin bilemezsiniz’” (K24, Kadın, 19).

“Ne zaman biz bir şey yapsak ‘Sen Suriyelisin. Sen burada okumak hakkın yok zaten sen insan değilsin. Git! Buradan çık yani ülkemizden çık’ öyle derler” (K22, Kadın, 18).

Bilindiği üzere ötekileştirme bizden olmayan algısı üzerine bina edilmektedir (Fanon, 2022: 166). “Sen Suriyelisin” ifadesi de bu bağlamda “bizden olmayan” şeklindeki bir tanımlamayı içermektedir.

“Ben Suriyeliyim yani doğrudur, vatanımla gurur duyuyorum ama yalnız şöyle bir şey oluyor Suriyeliler eksik bir şey. Hani anlamıyorlar falan. Çünkü kötü anlamında söylüyorlar” (K17, Erkek, 21).

“Suriyeli” denilirken Suriye kültürünün zenginliklerinden ziyade daha küçümseyici bir tanımlamanın kast edildiğini katılımcılar (K17-K22) dile getirmiştir.

“İş aradığımızda Suriyeli olduğumuz belli olursa bize iş vermezler ya da iş verirlerse çok zor iş verirler ve çok az maaş verirler” (K25, Erkek, 29).

“Meselen ıı ücret, bana az bir ücret veriyorlardı, meselan herkese asgari ücret veriyordu ben şey ne diyorlar daha düşük bir ücret veriyorlar, sigortasız çalıştırıyorlar yani öyle” (K26, Erkek, 27).

Gül ve Şaşman Kaylı (2020: 995)’nin da çalışmalarında ortaya koydukları biçimde aile ekonomik durumu yetersiz olan katılımcılar eğitim masraflarını karşılayabilmek adına çalışmak zorunda kalmaktadırlar ve bu öğrencilerin iş arama girişimleri de maalesef çoğu zaman başarısızlıkla sonuçlanmaktadır. Sosyal güvenlik kapsamına tabi olmayan Suriyeli sığınmacıların istihdam edildiğinde yasal güvenceleri bulunmamaktadır (Paksoy ve Özgüven, 2017: 77). Suriyeli öğrencilerin ifade ettikleri üzere iş ararlarken iş bulmanın zor olduğunu iş bulsalar dahi bu işlerin zor, güvencesiz ve düşük ücretli şekilde bir işe rıza göstermek zorunda kalmaları yaşadıkları zorlukları perçinlemektedir.

“Kilis’te biz her şeyden önce birer insanız ve biz de normal insanlar gibi o evde oturmak istiyoruz. Mesela gidin, bize vermek istemedikleri evlerine siz bir bakın ya. Ben bir ev aradım, gerçekten o ev bile sayılmaz. O ev için 1500 istiyor. Yani hem bu ücreti istiyor hem de yani Suriyeliyiz diye bir de vermek bile istemiyor, sanki işte saray verecek” (K12, Erkek, 23).

“Yani insanlar bir Suriyeli olduğumuz öğrendikleri zaman bizi sevmiyorlar gibi, yani ‘siz geldiniz 10 yıl oldu artık gidin’ bu istiyorlar” (K4, Kadın, 22).

İstenmeyen olduklarını, öteki olduklarını her şekilde gözlemleyebilen Suriyeli öğrencilerin yıllardır yüz yüze baktıkları kişiler tarafından bu tür yaklaşımlarla karşılaşmaları onlar açısından bir çıkmaza sebep olmaktadır. Büyüyüp eğitim gördükleri, ilişki kurdukları sıra arkadaşları, komşuları veya entegre olmak istedikleri toplum tarafından bu türden ifadelerle karşılaşmaları gerek uyum sağlamalarını gerekse aidiyet duygusu besleyebilmelerini olumsuz şekilde etkilemektedir.

“İş bulsak bile bize diyorlar ki ‘Siz bizden iş çalılıyorsunuz’ biz çalılışmasak da diyorlar ki ‘Siz tembelsiniz, çalılışmılıyorsunuz’ biz o zaman ne yapalım yani. Eğer çalılışsak biz hak almılış oluyoruz eğer çalılışmılıysak diyorlar ki ‘Siz bizden para alılıyorsunuz’ biz de bilmiliyoruz” (K20, Kadın, 19).

“Bizim Suriyeli olduğumuzuzu öğrendikleri zaman böyle bize bakılışları bile değişiyor, bizden uzakta kalılıyorlar, bize konuşmak istemiliyorlar, biz sanki onların gözünde böyle şeytan gibi” (K4, Kadın, 22).

Suriyeliler ne şekilde davranılırlarsa davranılırlar bir tanımlamaya ve olumsuzlukların nedeni olarak görülmeye maruz kalabilmektedirler. Kiralık ev bulunamıyor olması, ev kiralarının yükselişi, iş bulunamıyor olması, ekonomik durum vb. gibi olumsuz durumlarda Suriyeli göçmenler hedef gösterilmekte ve yaşanan çoğu olumsuzluğun sebebi olarak işaret edilmektedirler. Ev kiralari ve iş fırsatları açasından Suriyelilerin etken olması bir noktada gerçeklik arz ederken bunların genelleştirilmesi söz konusu olabilmektedir. Türkiye’de yaşanan çeşitli olumsuzluklardan göçmenlerin sorumlu tutulması ve bu şekilde bir göçmen algısına sahip olunması bu kapsamda değerlendirildiğinde hatalı bir tutum olarak değerlendirilebilir.

2.2.3. Ötekileştirilmeye Verilen Tepkiler

Suriyeli öğrencilerin ötekileştirilmeye dair verdikleri tepkilere bakıldığında ise irtibat kesme, gruplaşma, sessiz kalma, Türk gibi görünme, sabır gösterme ve duyarsızlaşma şeklindeydir.

En hafif tepki öteki sayılanla hiçbir anlamlı ilişki kurmamak, onu merak etmemek, ondan ayrı ve uzak durmaktır. Daha ağır bir tepki, ötekini kendimize benzetmeye çalılışmak, farklılıklarını inkâr etmek, asimile etmeye çalılışmaktır. En ağır tepki ise ötekini “tehlikeli düşman” olarak kodlayıp saldırganlaşarak “yok etmeye” çalılışmaktır (Ünal, 2014: 82).

“Anlaşamılıyoruz. Yani onlar mesela onlar çok mesafeli. (...) Çünkü onlar yani çok uzaklar. Yani samimi değiller” (K23, Kadın, 19).

“Bazıları önyargılı oluyor. Mesela beni tanımadan veya işte benimle konuşmadan hani biraz mesafeli olılıyorlar veya çok fazla yaklaşmılıyorlar, konuşmak istemiliyorlar vesaire” (K18, Kadın, 24).

Katılımcılarımızın ifadelerinde görüldüğu üzere yukarıda belirtilen en hafif boyut olarak kısıtlı iletişim kurma ve ilişkide mesafe kurma boyutunu görmekteyiz. İnsanlar arasındaki ilişki ve etkileşimin aksamasına neden olan durum ilişki ve etkileşimi gerektiren olayın sekteye uğramasıdır.

“Özellikle Türkçeyi öğrendikten sonra yani. Sadece mesela sokakta Türkçe konuşuyoruz mesela, eğer Arapça konuşursak, özellikle burada, Kilis’te yani, sıkıntı çıkabilir bence. Yani sorun çıkmasın diye Türkçe konuşuyoruz” (K2, Erkek, 25).

“Hatta konuşuyorsam çok iyi konuşmaya çalılışıyorum ki hani fark etmesinler veya işte hiç konuşmamayı tercih ediyorum. Konuşunca da çok iyi konuşmaya çalılışıyorum. Çünkü Suriyeli olduğumu anlasınlar istemiliyorum” (K18, Kadın, 24).

“Allaha şükür yani bu ben övünmek için değil, nerede olursa olsun yani benim Arap olduğumu hani çok kişi kolay bir şekilde çıkartamıyor ve beni Türk olarak biliyor” (K27, Erkek, 25).

Giyimini, kuşamını konuşmasını ve davranılışlarını Türklere olabildiğince benzeterek hareket eden Suriyeli öğrenciler bir yana diğer bir katılımcının (K27) ifade etmiş olduğu gibi Türklere benzediği için şükreden ve bu benzerliği bir övünç kaynağı olarak gören Suriyeliler de söz konusudur. Aslında farklı değil aynı olduklarını gösterme çabasında olan, kimi zaman kimliklerini kamufle eden Suriyeli göçmenler bunu yaparken Türklere tepkilerinden ve sorularından bir anlamda uzaklaşmak için böyle bir tutum sergilediklerini ifade etmişlerdir.

“Ben devletten maaş almılıyorum’ Neden ben böyle şeyleri sürekli açaıklamak zorundayım, neden sürekli benden açaıklama isteniyor?” (K12, Erkek, 23).

“Ben de kendimi pek şey, kötü hissettiğim için savunamadım, bir şey söyleyemedim, yani sustum. Sadece çok kötü hissettim. Yani onu hatırlılıyorum” (K9, Kadın, 25).

Bir yandan karşılaşılan muameleden rahatsız olunurken ve kötü hissedilirken diğer yandan da sessiz kalmayı seçmek katılımcıların zorlandıkları unsurlardandır.

“Aynen, sadece selam söylüyorum. Ben onlara sadece selam versinler istiyorum. Tamam, yani ben denedim ama onlar şey, bana yardımcı olmadılar ben de durdum. Yok, hiç iyi değil. Biz birbirimize sadece selam söylüyoruz. Ben eve çıkılıyor zaman selam söylüyorum. Sadece bu yani” (K3, Erkek, 22).

“Ben direkt işten çıktım. Ben yani irtibatı kestim. (...) O yüzden artık ilişkiyi kestim. Yani ben az önce sınava girdim, kimseye selam vermedim, kimseyle konuşmadım, sınavdan çıktım yine aynı şekilde, kimseyle konuşmadım, buraya geldim öyle” (K14, Kadın, 22).

Kendi kabuğuna çekilmenin bir formatı olarak ilişki kesme tepkisi Suriyeli öğrencilerin karşılaştıkları ötekileştirilmeye karşı göstermiş oldukları bir durumdur. Türklerle yaşadıkları olumsuzluklar sonucunda mesafeli bir ilişki içerisinde olma tutumu ortaya çıkmıştır. Daha önce yukarıda ifade edilen sessiz kalma eğilimi gösteren katılımcılarınkine paralel bir tepki olarak ifade edilebilir. Ancak burada bütünüyle sessiz kalmadan ziyade mesafe koyulması ve iletişimin selam alıp verme ile sınırlandırılması Suriyeli öğrencilerin gösterdikleri bir tepkidir.

“Sabırla savaştık. Yani zor şeyler sabırla ve umutla savaştık. Biz yani belki bir gün de ulaşılır, ulaşırız” (K5, Kadın, 24).

“Vallahi açıkçası biz baş edemedik yani baş da edemiyoruz açıkçası. Çünkü hani geçiciyiz ya, bizde sürekli bir geçicilik var ve o yüzden biz bununla baş edemeyiz ama insan devam etmek zorunda çünkü devam etmediği sürece daha kötüye gider her şey. O yüzden işte sabırla, buradaki halkla bir şekilde kaynaşarak uyum sağlamak bu gibi şeylerle biz baş etmeye aslında çalışıyoruz” (K12, Erkek, 23).

Göç hareketi, göçmenler için bir umut ya da yeni yaşama açılan kapı olarak görülmektedir. Ancak bu kapının ardında kimi zaman göçmeni terk ettiği bölgeden çok daha acı olgularla karşı karşıya bırakabilmektedir. Bazen ise umut edilen yaşamı yakalayabilme imkânı da tanımaktadır (Cengiz, 2015: 120). Sabır bir teslimiyeti, bir çıkış yolunu bir umudu ve zorluklara alışma durumunu içeren bir mefhumdur. Katılımcının belirtmiş olduğu “devam etmek zorundayız” ifadesi de bunun bir göstergesidir. Sabretmediği durumda ilişkilerin daha da kötüye gidebileceği endişesi de görülmektedir. Karşılaştıkları zorluklara sabrederek, yaşanan hadiseleri hayra yorarak aşmaya çalıştıkları bu tür başa çıkma yöntemini dini öğretileri dolayısıyla da geliştirdikleri söylenebilir (Sağır, 2020: 29). Tüm bunlardan hareketle sabır, ötekileştirilme durumuyla baş etmede önemli unsurlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.2.4. Ötekileştirilme Sonucunda Hissedilen Duygular

Araştırmanın bu bölümünde katılımcıların ötekileştirilme deneyimleri sonrasında neler hissettiklerini anlayabilmek amaçlanmıştır. Buna göre, ötekileştirilme sonrasında kötü hisler taşıdığını söyleyen Suriyeli öğrenciler, ötekileştirilmeye karşı duyarsızlaştıklarını ifade eden Suriyeli öğrenciler ve Suriyeli öğrencilerin Türklerle olan ilişkilerini nasıl değerlendirdikleri şeklinde üç temel kategoriye ulaşılmıştır.

“Çok yani kötü bir his hissediyorum. Yani aynı o öğrenci, aynı ben ve ben aynı o. Öğrenci neden yani kendisi böyle yapıyor anlamıyorum” (K28, Kadın, 20).

“Ya çok benziyoruz, kültürel her şeyde. Ne bileyim çok şey, ortak noktamız var yani. Ama böyle şeyler söylendiği zaman bu tür şeyler bizi uzaklaştırıyor” (K9, Kadın, 25).

Ötekileştirici tutumlar bütünleşmeyi engellemekle beraber her iki tarafı da birbirinden uzaklaştırmaktadır. Suriyeli göçmenlerin gerek yabancı hissetmelerine gerekse Türklerle olan ilişkilerine ket vurulmasına sebebiyet vermektedir.

“Alıştım yani. Evet, alıştım. Ya artık hissetmiyorum yani. Boş veriyorum onları, önemsemiyorum” (K17, Erkek, 21).

Suriyeli öğrencilerin ötekileştirilme karşısında hissettikleri duyguları anlamayı amaçladığımız bu bölümde katılımcıların ifadelerinden elde ettiğimiz başka bir unsur da herhangi bir his duyamayacak kadar durumu kanıksamaları gerçeğidir. Tepki göstermenin, uyarmanın, kötü hissetmenin vs. bir getirisi olmadığını anladıklarını ve ötekileştirici tutumlar söz konusu olduğunda görmezden gelmeye başladıklarını belirtmişlerdir. Bu tutum aynı zamanda bir savunma mekanizması, bir baş etme tarzı ve uzak tutma stratejisi olarak değerlendirilebilir.

2.3. Gelecek Algısı ve Geleceğe Dair Duyulan Endişeler

Bu bölümde Suriyeli öğrencilerle yaptığımız görüşmeler çerçevesinde Türkiye’de deneyimledikleri 13 yılı geçkin yaşantı sonrasında geleceğe yönelik algıları, geleceğe dair endişeleri, gelecek beklentileri ve Türklerden beklentileri ele alınmıştır.

2.3.1. Geleceğe Dair Düşünceler

Suriyeli öğrencilerin geleceğe dair düşüncelerine bakıldığında Türklerin kendilerini Suriye'ye göndereceğinden endişe duyanlar, gelecekte vatandaşlık alanlar kalır geriye kalanlar gönderilir diye düşünenler, geleceklerini belirsiz olarak görenler ve Türkiye'de bir geleceklerinin olmadığını düşünen Suriyeli öğrenciler şeklinde sıralanmıştır.

"Geleceğe dair bir belirsizlik var. Çünkü biz aslında hala o bir yıl içerisinde yaşıyoruz, o döneceğiz dediğimiz bir yıl içerisindeyiz biz hala, zaman ilerlemiyor benim için. 2012 yılında hayat benim için durdu" (K12, Erkek, 23).

"Şimdi ben, biz diyelim. Gelecekte korkarız yani. Bizim durumumuz hiç belli değil yani. Belirsizlik var dediğim gibi" (K29, Kadın, 24).

"Sonunda şey bizi Suriye'ye gönderecekler. Yani mesela dünyada bir şey bir karar alacaklar ve bizi gönderecekler. Aynen, bu olacak" (K3, Erkek, 22).

"Yani hepimiz geri gönderecekler. Vatandaşlık alsam da gene de gönderecekler. Hiçbirimizi burada istemiyorlar" (K4, Kadın, 22).

"Bence gideceğiz, hepimiz gönderecekler" (K8, Erkek, 32).

Geri gönderilmeleri söz konusu olduğunda az bir kesimin vatandaşlık almış olmasından hareketle Türkiye'de kalacağını düşünenler bununla birlikte kalsalar dahi asimile olmaya mecbur kalacaklarını da dile getirmişlerdir. Türkiye'de kalacak olanların "Suriyeli" olmaktan kaçınacaklarını ve buna mecbur kalacakları öngörüsü ifade edilmiştir. Geri gönderilme konusunun sadece Suriye'ye gönderilme şeklinde olmayacağını ülkeden çıkarılma şeklinde yani başka bir ülkeye gönderilme olarak da tezahür edebileceğini söyleyen katılımcıların ifadeleri de ulaştığımız bulgular arasındadır.

"Geleceğimiz yok bence" (K3, Erkek, 22).

"Müstakbel yok, burada gelecek yok, tam değil" (K5, Kadın, 24).

"Suriyelilerin geleceği bence burada yok. Suriyelilerin geleceği bence Suriye'ye gittiklerinde bile belirsizdir. Yani nasıl Türkiye'ye alışmak bu kadar zor oldu, Suriye'ye gittik oraya alışmak da yine böyle zor olacak. Yine herkes birbirine yabancı" (K25, Erkek, 29).

Katılımcıların yalnızca Türkiye'de değil aynı zamanda Suriye'de de bir gelecek düşünemiyor olmaları içinde buldukları psikolojik süreci gözler önüne sermektedir. Suriyeli öğrencilerin olumsuz yaşam koşullarının çemberinden geçmiş olmaları belki de geleceğe en umutla bakacakları çağlarında bu kadar umutsuz ve karamsar bir bakış açısı edinmelerine sebep olmuştur.

2.3.2. Türklerden Beklentileri

Bu bölümde ulaşılmış olduğumuz sonuçlar, vatandaşlık verilmesini isteyen Suriyeli öğrenciler, Türklerden anlayış bekleyen Suriyeli öğrenciler, insan olarak değerlendirilmek isteyen Suriyeli öğrenciler, empati yapılmasını isteyen Suriyeli öğrenciler ve Türklerden yana beklentisi olmayan Suriyeli öğrenciler şeklinde sıralanmıştır.

"Sonuçta biz de birer insanız. Yani bizi 'insan' olarak görmeleri gerekiyor. Eğer bir ihtiyacımız olmasaydı biz buraya zaten gelmezdik" (K3, Erkek, 22).

"Allah sizin başınıza getirmesin ama bu çok zor bir şey. Yani biz isterdik ki bizi anlasınlar" (K4, Kadın, 22).

"Yani ya ben öğrenciyim zaten. Ya vatandaşlık versin yani işte. Ben sonuçta öğrenciyim. Türk, Türkçe olarak okuyorum hem de bir Türk olarak düşünüyorum, Türk olmak isterim" (K10, Erkek, 23).

Vatandaş olma isteği, aidiyet hissinin artması, haklarının genişleyecek olması, geri gönderilme duygusunun nihayete ermesi vb. gibi farklı dinamikleri barındıran bir beklentidir. Bu beklentilerinin arka planında vatandaşı oldukları takdirde ev sahibi toplumla aynı statüde olabilme şansına sahip olmaları ve dolayısıyla da belirsizlik durumlarının sona erecek olması yatabilir. Uzun zamandır Türkiye'de yaşamış olmaları, Türkiye'de büyümüş ve kültürünü benimsemiş olmalarının yanında hayatlarının en önemli yıllarını Türkiye'de yaşayarak geçirdiklerini düşünecek olursak bu beklentiler ihtiyaç duydukları aidiyet ile de ilişkilendirilebilir.

"Tabii ki ilk geldiğimizde mesela bir süre zarfında çalıştığım için hep bu sorular aklıma takılıyor. Yani ben mesela Suriye'ye nasıl döneceğim, ne zaman döneceğim, eğitimimi nasıl devam edeceğim?" (K27, Erkek, 25).

Yaşantılarının büyük bir kısmında olduğu gibi geleceklerinin de belirsiz olması Suriyeli göçmenler için genel endişelerden birisidir. Bir umutla geleceğe yönelik planlama yapılması insanın doğasında yer alır ancak geleceğin belirsiz olduğu düşünüldüğünde beraberinde umutsuzluk ve karamsarlığın yaşanmasına neden olmaktadır.

Sonuç ve Değerlendirme

Günümüzün başat problemlerinden biri olan göç olgusu, bireysel ve toplumsal olarak çok yönlü ve katmanlı bir yapıya sahiptir. Bu bağlamda araştırmada, göçün bir yönünü ve boyutunu oluşturan ötekileştirme konusu ele alınmıştır. Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan Suriyeli öğrencilerin ötekileştirilmeye maruz kalıp kalmadıklarını ortaya koymanın amaçlandığı bu çalışmada, Suriyeli göçünün sebep olduğu dinamiklerin uyandırdığı endişeler sonucunda bu tür eğilimlerin arttığı gözlemlenmiştir. Araştırma sonucunda üç ana temaya ulaşılmıştır. Ulaşılan bu temalar; Suriyeli öğrencilerin Türkiye ve Türklerle ilgili görüşleri, Suriyeli öğrencilerin ötekileştirilme deneyimleri, Suriyeli öğrencilerin gelecek algısı ve geleceklerine dair duydukları endişeler şeklindedir. Üniversitenin farklı birimlerinde öğrenim görmekte olan 29 öğrenci ile görüşülerek elde edilen veriler sonucunda, yerli halk tarafından sosyal mesafe kurulma, geri dönmelerini isteme gibi çeşitli ön yargılı ve ötekileştirici tutumlara maruz kaldıkları açığa çıkmıştır. Bu durumun çeşitli sebeplerinin olacağı öngörülmektedir. Ötekileştirilmeye sebep olarak medya, siyasetteki bazı partilerin söylemleri ve ekonominin bozulmuş olması temel referansları oluşturmaktadır. Ötekileştirilme biçimleri olarak kısıtlı iletişim kurulması, günah keçisi olarak görülme, sosyal mesafe kurma, tanımlama şeklinde deneyimlere ulaşılmıştır. Suriyeli öğrencilerin ötekileştirilmeye karşılık verdikleri tepkilerin sabretme ve kanıksama, sessiz kalma, grup içi kapanma, Türk gibi görünme çabası, irtibat kesme şekillerinde olduğu gözlemlenmiştir. Suriyeli öğrencilerin gelecekle ilgili endişelerinin olduğu ve bunca belirsizliğin gelecekte de süreceği gibi umutsuzlukların ve karamsarlıkların olduğu saptanmıştır. Ötekileştirilmeye karşılık Türklerden beklentilerinin ise onları sadece insan olarak değerlendirmeleri, onları anlamaya çalışmaları, empati yapılması ve onları önyargısız biçimde tanımaya çalışmaları olduğu görülmüştür. 13 yılı aşkın birlikte yaşama tecrübesi sonrasında dahi ön yargılar üzerinden değerlendirmelerin sürdüğü ve karşı taraf ile bariyer kurma eğilimlerinin hala yaşandığı görülmektedir. Önyargısal tutumların iki topluluk arasında bir sosyal mesafeye neden olduğu anlaşılmıştır. Katılımcıların verdiği örnekler ve deneyimlemiş oldukları tutumlar dikkate alındığında ulaştığımız bu sonuçların genellenemeyeceği ve iyi ilişkilerin de kurulmuş olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Göç mefhumu sadece göçmenleri etkilemez, dâhil oldukları toplumsal çevreyi de etkiler ve dönüştürür. Bu tür dönüşümlere karşı hazırlıklı olmak ve meydana gelebilecek değişikliklere yönelik çeşitli planlamalar yapılması gerekmektedir. Ötekileştirici pratiklerin artmasında medyanın rolünün de belirgin olduğu saptanmıştır. Gerek sosyal medya gerekse yazılı basında yayılan haberler ve medyanın kullandığı dil de gruplar arası çatışmayı derinleştirmektedir. Türkiye toplumunun sahip olduğu misafirperverlik, yardımlaşma, komşuluk, merhamet gibi manevî temaları konu alan yayınların uygun medya enstrümanları aracılığıyla işlevsel olarak kullanımının devamlılığının sağlanması sosyal psikolojinin iyileştirilmesi açısından yapıcı bir adım olacaktır (Yaman, 2017: 91-110). Göç hareketleri başlı başına, göçmen alan ülkelerde olumsuz yöndeki önemli değişimlerden ve yaşanan gerilimlerden bağımsız olarak, bir halkın politik kültürlerini ve yapısal ilkelerini tehdit etmezler. Bu bağlamda genel huzursuzluktan sığınmacıların, mültecilerin ve göçmenlerin sorumlu tutulabilmesi yetersizdir. Türkiye'ye gelen göçmenler çoğu zaman buldukları yerlerde yoksulluk, kayıt dışı çalıştırılma, yabancı düşmanlığı, sosyal dışlanma, ayrımcılık, ötekileştirme gibi sorunlara rastlayabilmektedir. Toplumda yerli halkın göçmen gruplara yönelik algıları, hem ayrımcılık ve sosyal dışlama mekanizmalarının işleyişinde hem de belirli çalışma alanlarındaki arz-talep oluşumunda belirleyici olmaktadır.

Her toplumda az veya çok kendini seçkin ve ayrıcalıklı gören bazı insanların mevcut düzeni sürdürme noktasında gösterdikleri gayret de ötekileştirmenin nedenlerindedir. Ötekileştirmenin aşılabilmesi, bireylerin/grupların birbirini önyargılar üzerinden değerlendirmelerde bulunmalarının önüne geçilebilmesi ve Suriyeli göçmenlere yönelik önyargılara yol açan yanlış ve eksik bilgilerin ortadan kaldırılabilmesi adına uzmanlar tarafından konferanslar verilmeli ve medyada olumlu dil kullanılmalıdır (Sağır ve Paloutzian, 2020: 300). Birlikte yaşamanın önkoşulu bütün bireyleri eşit olarak görebilmek, dili, dini, ırkı ne olursa olsun insan olarak bakabilmek ve ötekileştirmeyi aşabilmektir. Eğer bu noktalarda birbirimizi olduğu gibi kabullenme gerçekleşirse, birlikte yaşanması ve uyum sağlanması da kolaylaşacaktır. Çünkü her insanın kendisine has birtakım değer ve özellikleri bulunmaktadır. Birey önce kendi varlığını/varoluşunu onaylayacak daha sonra kendi haricindeki bireyleri, durumsal koşulları, olguları ve gerçekçi bakış açısıyla kendi ben'i haricinde olanları da görmek ve benimsemek durumundadır. Bu, hem kendini hem "öteki"ni doğru şekilde tanıma, anlama ve ait oldukları bütünü kabul ederek görebilme açısından önemlidir. Suriyeli göçmenlerin de yaşadıkları zor koşulları anlayabilmek ve bunu göz önünde bulundurarak gerçekçi yargılara varmak gerekmektedir. Bu şekilde 'ben' ve 'sen' ifadelerinden ziyade 'biz' ifadesini kullanmanın daha doğru olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

Apak, H. (2015). Suriyeli göçmenlerin kente uyumları: mardin örneği/adaptation of the syrian immigrants to urban: a case study of mardin. *Mukaddime*, 5(2), 53-70. <https://doi.org/10.19059/mukaddime.00462>.

- Arslan, S. & Akdeniz, Y. (2022). Harmonization problem of syrian refugee students: turkey case. *International Journal Of Educational Research Review*, 7(4), 395-417. <https://doi.org/10.24331/ijere.1178682>.
- Cam, Y. & Aydın, K. (2021). Socioeconomic and cultural challenges of syrian refugee students in turkish universities. *European Journal of Education Studies*, 8 (8). Doi: <http://dx.doi.org/10.46827/Ejes.V8i8.3849>.
- Cengiz, D. (2015). Zorunlu göçün mekânsal etkileri ve yerel halkın algısı; Kilis örneği. *Turkish Studies* 10(2), <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.7938>.
- Creswell, J. W. (2018). *Nitel araştırma yöntemleri beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. Ankara: Siyasal Yayın Dağıtım.
- Çelik, Y. (2018). *Türkiye’de Suriyeli çocuklara yönelik uygulanan eğitim politikalarının incelenmesi: tespitler, sorunlar ve öneriler*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Çömez P.F. & Kaya, E. (2017). Bir ötekileştirme pratiği: Türkiye’de yaşayan Suriyelilere yönelik tutumlar. *Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 1(1), 38-48.
- Doğan, F. (2019). *Yabancı ile bir arada yaşama ve ötekileştirme: Mardin halkının bakışından Suriyeli sığınmacılar*. Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Doğanoğlu, M. (2022). Kimlik-içi ötekileştirme: Türkiye’deki Suriyeli göçmenler örneği. *Gaziantep University Journal Of Social Sciences*, 21(1), 316-325. <https://doi.org/10.21547/jss.1026388>.
- Efe, İ., Ülker, O. & Dalkılıç, M.M (2022). Zorunlu göçün 10. yılında Kilis’teki geçici koruma altındaki Suriyeliler, *Göç Araştırmaları Dergisi*, 8(1).
- Erdoğan, M. (2019). *Türkiye’deki Suriyeli mülteciler” yönetici özeti ve raporu, Eylül 2019*. İstanbul, Konrad Adenauer Stiftung: <https://www.kas.de/documents/283907/7339115/Türkiye%27deki+Suriyeliler.pdf/acf9d37-7035-f37c-4982-c4b18f9b9c8e?version=1.0&t=1571303334464> adresinden alındı.
- Frantz F. (2022). *Siyah deri beyaz maskeler*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Giddens, A. (2013). *Sosyoloji*, çev. Mehmet Ali Sarı. *yoksulluk, toplumsal dışlama ve refah*. Ankara: Kırmızı Yayınları.
- Goc.gov.tr, T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı (GİGM). (2024.03.28). “Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin İllere Göre Dağılımı”. <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> adresinden alındı.
- Goc.gov.tr, T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı (GİGM). (2024.05.12). “Yıllara Göre Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeliler”. <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> adresinden alındı.
- Gül, M. & Şasman Kaylı, D. (2020). “Türkiye’deki Suriyeli üniversite öğrencilerinde sosyal dışlanma algısı üzerine nitel bir araştırma. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 31(3), 985-1007. <https://doi.org/10.33417/Tsh.688774>.
- Güloğlu, M.F. (2021). Nitel desenli göç araştırmalarında yöntem sorunları, *Ortadoğu ve Göç*, 11(2), <https://doi.org/10.31834/ortadoguvegoc.1015073>.
- Gülüm, Z.. (2019). *Misafir mi tehdit mi? Suriyeli göçmenlere yönelik önyargının ayırt edici boyutları*. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Hanpolat, Z. (2019). *Göç, uyum, sorunlar başakşehir’de yaşayan Suriyeli göçmenler örneği*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, İstanbul.
- Kalın, İ. (2021). *Ben, öteki ve ötesi*. İstanbul: İnsan Yayınları, 22. Baskı.
- Kara, Ö.T., Yiğit, A. & Ağırman, F. (2016). The study of the perceptions of the students studying in the department of turkish teaching in çukurova university about the term ‘syrian refugee’/ çukurova üniversitesi türkçe öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin suriyeli mülteci kavramına ilişkin. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12(4), 945-961.
- Karacoşkun, M.D. & Sağır, Z. (2022). Yabancı öğrencilerin psiko-sosyal uyumları üzerine nitel bir araştırma. *İslam ve Yorum VI. ed. Mehmet Kubat 3/217-226*. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2022.
- Kaya, Y. (2021). If only they forgot that i was syrian and an arab, i am a human beings too." syrian university students' experiences of being a foreigner: a phenomenological study. *International Journal Of Intercultural Relations*. Volume 83, 43-54. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2021.04.014>.
- Kılınç, G. & Sağır, Z (2021). Gruplar arası tehdit algısı ve dini tutumun Suriyelilere yönelik ön yargıdaki rolü. *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 26(2) (Aralık 2021), 363-393.

- Kiselev, N., Pfaltz, M., Schick, M., Bird, M., Pernille, H., Sijbrandij, M., Graaff, A.M de, Schnyer, U. & Morina, N. (2020).. Problems faced by syrian refugees and asylum seekers in switzerland. *Swiss Medical Weekly*, 150:w20381. <https://doi.org/10.5167/uzh-193586>.
- Man, F. (2016). Günah keçileri” ya da “olağan şüpheliler olarak Suriyeliler. *Çalışma ve Toplum*, 3(50), 1147-1170.
- Multeciler.org.tr, Mülteciler ve Sığınmacılar Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği. (2024.05.20) “Türkiye’deki Suriyeli Sayısı”. <https://multeciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/>
- Paksoy, S. & Özgüven Karadeniz, M. (2017). Suriyeli sığınmacıların Kilis ekonomisine etkisi. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 4(9), 2017.
- Sağır, Z. & Paloutzian, R.F. (2020). Religious attitudes, demographic variables, and prejudice toward syrian refugees in turkey: local data and international differences. *Ortadoğu ve Göç*, 10(20), 279-304.
- Sağır, Z. (2018). *Kültürel uyum, ruh sağlığı ve din*. İstanbul: DEM yayınları.
- Sağır, Z. (2023). Kültürleşme, dini başa çıkma ve yaşam memnuniyeti: türkiye’de yaşayan yabancı öğrenciler üzerine nicel bir araştırma”. *Kilitbahir* 17, 5-37. <https://doi.org/10.5281/zenodo.4033461>.
- Tekgöz, N. (2020). *Türkiye’de göçmen eğitimi bilgi notu*. İmra (International Migration and Refugee Association. <https://www.im-ra.org/gocmen-egitimi.pdf> adresinden alındı.
- Topal, F. & Tauscher, S. (2020). Uluslararası öğrencilerin akademik ve sosyal yaşamlarında karşılaştıkları sorunlar üzerine inceleme. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 15(1), 309-344.
- Ülker, O. & Efe, İ (2021). Göç teolojisi: Kilis örneğinde dinin toplumsal kabule etkisinin incelenmesi. *Ortadoğu Etütleri*, 13(2), <https://doi.org/10.47932/ortetut.880375>.
- Ünal, S. (2014). Türkiye’nin beklenmedik konukları: ‘öteki’ bağlamında yabancı göçmen ve mülteci deneyimi. *Zeitschrift für die Welt der Türken, Journal of World of Turks*, 6(3), 65-89.
- Yaman, F. (2017). Uyum ve ötekileşme ayrımında suriyeli sığınmacılar. *KADEM Kadın Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 91-110. <https://doi.org/10.21798/kadem.20171301430>
- Yaralı Akkaya, A., Azimli-Çilingir, G. & Tuğ Levent, G. (2018). Van yüzüncü yıl üniversitesindeki Suriyeli öğrencilerin akademik sorunları üzerine bir çalışma. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*. 413-448.
- Yaşar, R. (2014). *Kilis’te sığınmacı algısı toplumsal otizm ve ötekileştirme sürecinin ilk görünüşleri*. Kilis: Kilis 7 Aralık Üniversitesi Matbaası.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Aim and Scope

The unrest in Syria that started in 2011 has led to an intense influx of refugees. With the turmoil in the country and the subsequent migration journey, Syrian migrants have faced many unfavorable conditions. While the approximate date of the beginning of the events can be stated, the date of their end is still unknown. Due to the civil unrest in Syria, millions of Syrian citizens have been forced to migrate to Turkey. Due to these migration movements, Turkey has opened its doors and hosted such a large number of migrants for the first time in its history and continues to do so. While previous migrations in Turkey's history were fewer in number and mostly limited to certain regions, it is observed that Syrian migrants have migrated to almost every province of Turkey, albeit at different rates, and among these provinces, Kilis is in a remarkable position. As a result of this migration, many changes in social, educational, political and economic structures have occurred and continue to occur in Turkey. The consequences of the mass migration movements from Syria are strong and comprehensive enough to have an impact on daily life practices in Turkey. Therefore, the experience of living together needs to be analyzed sociologically in various dimensions. It is known that the formation of social cohesion and relationship order also shapes the communication of Turks with Syrians and the integration of Syrian migrants. In this context, examining, researching and presenting such issues is important in terms of creating a prediction about the potential future coexistence conditions based on the current relations between Syrians and Turks. In addition, it is thought to be of particular importance to identify the experiences of Syrian immigrant students in Kilis province, where relations between Turks and Syrians have developed and the level of contact is high. Based on all these, our study focuses on the experiences of marginalization, one of the social problems experienced by Syrian

immigrant university students in Kilis. The aim of the study is to investigate whether marginalizing practices take place against immigrant Syrian students and to determine whether acceptance and rejection behaviors arise from marginalization in daily life. As a result of a curiosity to find the answer to the question of how effective and valid marginalizing practices are among the problems experienced by immigrant Syrian students living in Turkey, such a research was needed. Accordingly, the main problem of the study can be expressed as follows: Do marginalizing practices have an effect on explaining the relations between the residents and immigrant Syrian university students? Regarding this main problem, the study is important in terms of providing information about the practices of marginalization and revealing their effects on immigrant Syrian students.

Methods

In this study, the phenomenological approach (phenomenology), one of the qualitative research methods, was used. Syrian university students studying in Kilis province, where the interaction and daily encounters between Syrians and locals are quite high, were selected as the population of the study. Accordingly, the sample of the study consists of 29 Syrian students studying in various faculties at Kilis 7 Aralık University. In this study, maximum diversity was used as a sampling technique when selecting the interviewees or determining the study group in accordance with qualitative methodology. Accordingly, care was taken to ensure diversity in terms of gender, age, socio-economic status, socio-economic status, education unit, etc. while selecting the interviewees in order to be representative of the research population and to reach rich data. During the research, interviews were continued until both the themes to be investigated and the issues to be determined were clarified. Thus, interviews were completed with 20 people from Faculties, 6 people from Colleges, 1 person from the Institute and 2 people from TÖMER as a Research Center. Accordingly, the field study was completed by interviewing a total of 29 Syrian university students, 18 female and 11 male, between the ages of 17-32, studying in different units. In the study, phenomenological analysis method and in-depth interview technique were used in accordance with qualitative methodology. The participants were informed beforehand and after their consent was obtained, the interviews were recorded with a voice recorder. Then, the interviews were deciphered without any intervention as expressed by the interviewees. The data obtained were based on the direct statements of the participants. In the research, a specific code was determined for each participant (K1, K2, K3...). Each participant was expressed as the abbreviation of the code, gender, age, and the unit of education. The shortest interview lasted 28 minutes and the longest interview lasted 1 hour and 57 minutes. Data were collected by conducting only one face-to-face interview with all participants who participated in our research. The interviews started in June 2022 and ended in July 2022. The interviews covered a period of approximately 2 months. The data obtained were digitized regularly and care was taken to preserve the originality of the data. Maxqda-12 program was used to analyze the findings. While creating the data analysis and findings section, the data obtained were grouped under a common theme and certain categorizations were made. The categories created within the framework of field data were supported and interpreted with conceptual and theoretical tools.

Findings

This study, which focuses on the problems experienced by Syrian university students studying in Turkey in their social relations, aims to address whether there are marginalizing practices towards Syrian students. In the light of the data collected by interviewing 29 students studying in different units of the university, it was determined that Syrian students have marginalization practices under 3 themes according to the findings obtained as a result of the research. These themes are as follows: (1) Syrian Students' Concepts of Turkey and Turkish, (2) Syrian Students' Experiences of Marginalization, and (3) Syrian Students' Future Perceptions and Future Anxieties after their Experiences in Turkey. According to the findings of our research, it was concluded that Syrian university students experienced various marginalizing practices, developed good relations in general in terms of social cohesion, but some students encountered behaviors or discourses that could create social distance. Based on the anecdotes and examples given by the participants, it was determined that they faced marginalising problems such as limited communication, identification, being seen as a scapegoat, social distancing, and not being wanted. On the other hand, Syrian students showed reactions such as withdrawing from the group, cutting off contact, trying to look like Turks, staying silent, being patient or ignoring. It has been observed that the effects of such experiences lead to situations such as hopelessness, grouping, pessimistic view of the future, and unhealthy communication. On the other hand, they expect Turks to empathize with them, not to generalize, to see them only as human beings and to sympathize with them.

Conclusion

In this study, which aims to reveal whether Syrian immigrant students studying at Kilis 7 Aralık University are exposed to marginalization, it was observed that such tendencies have increased as a result of the concerns aroused by the dynamics caused by Syrian migration. As a result of the research, three main themes were reached. These themes are;

Syrian students' views on Turkey and Turks, Syrian students' experiences of marginalization, and Syrian students' perception of the future and their concerns about it. As a result of the data obtained by interviewing 29 students studying in different units of the university, it was revealed that they were exposed to various prejudiced and marginalising attitudes by the local people such as asking them to return, limited communication, being seen as scapegoats, social distancing, not being wanted, and removal. The media, the discourses of some political parties and the deterioration of the economy constitute the main references as reasons for marginalisation. It has been observed that Syrian students' reactions to marginalization include closing within the group, trying to look like Turks, cutting off contact, keeping silent, being patient and taking it for granted. It was determined that Syrian students have concerns about the future and have hopelessness and pessimism that all these uncertainties will continue in the future. In response to being marginalized, they expect Turks to try to understand them, evaluate them as human beings, empathize with them and get to know them. Even after more than 13 years of living together, it is observed that evaluations based on certain prejudices continue and there is a tendency to establish social distance with the other side. Due to prejudices and marginalizing attitudes, it is understood that distance is established without really getting to know each other. Considering the examples given by the participants and the attitudes they have experienced, it has been concluded that these results cannot be generalized and that good relations have also been established.